

Tisková zpráva

Nový typ koronaviru – zájem, zkušenosti a obavy české veřejnosti - červen 2020

- ⊙ Více než tři čtvrtiny (76 %) českých občanů starších 15 let se v druhé polovině června velmi či spíše zajímaly o vývoj situace okolo šíření nového typu koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19.
- ⊙ Desetina (10 %) respondentů uvedla, že měla na základě příznaků podezření, že má onemocnění COVID-19.
- ⊙ Veřejnost se stále hodně obává o zdraví svých blízkých (64 % dotázaných, v tom 26 % rozhodně). V porovnání zejména s květnem a v případě rozhodných obav i první polovinou června ale tyto obavy poklesly.
- ⊙ O vlastní zdraví se v souvislosti s šířením koronaviru obávala v druhé polovině června bezmála polovina českých občanů (49 %, v tom 16 % rozhodně).
- ⊙ Co se týče vývoje situace ohledně šíření koronaviru v České republice v příštích měsících, byly v druhé polovině června čeští občané mírně optimističtí, její vývoj v Evropě vnímali poněkud rozporupně a ve vztahu k vývoji situace ve světě převažoval pesimismus.

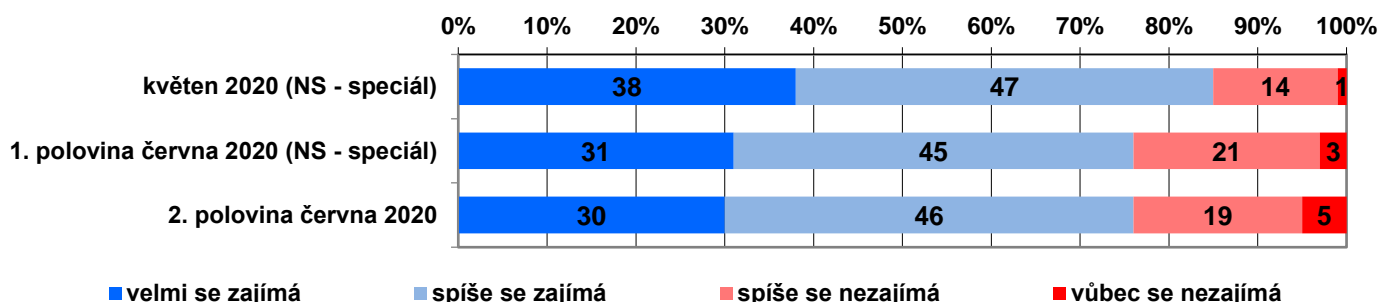
Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 588; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Centrum pro výzkum veřejného mínění se ve svém výzkumu realizovaném v druhé polovině června 2020 zaměřilo na koronavirovou krizi a zkušenosti občanů s ní. Všech respondentů jsme se v něm zeptali, zda se zajímají, nebo nezajímají o vývoj situace okolo šíření koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19.¹

Graf 1 zachycuje výsledky aktuálního výzkumu a srovnání s předchozími speciálními výzkumy CVVM, v nichž za znění otázek a design výzkumu zodpovídalo CVVM, data sbírala společnost Median prostřednictvím online panelu (CAWI) a telefonického dotazování (CATI).

Graf 1: Zájem o vývoj situace okolo šíření koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19 (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost – speciál červen 2020, 4. - 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI. Naše společnost – speciál květen 2020, 7. - 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

V druhé polovině červnu 2020 se o vývoj situace v souvislosti s šířením koronaviru, který způsobuje onemocnění COVID-19, tři desetiny (30 %) českých občanů starších 15 let zajímaly velmi a necelá polovina (46 %) spíše. Téměř

¹ Znění otázky: „Zajímáte se, nebo se nezajímáte o vývoj situace okolo šíření koronaviru SARS-CoV-2, který způsobuje onemocnění COVID-19?“ Možnosti odpovědí Naše společnost - speciál: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne / Možnosti odpovědí Naše společnost: velmi se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, vůbec se nezajímáte.

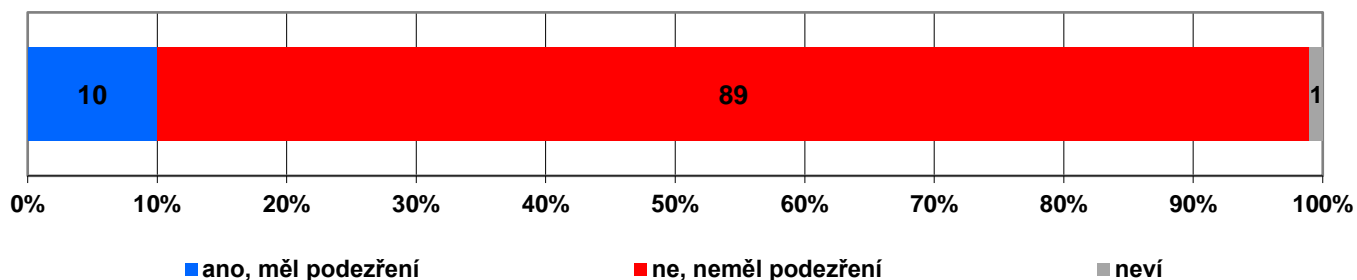
pětina (19 %) dotázaných občanů se pak podle svých slov o vývoj této situace spíše nezajímala a pouze dvacetina (5 %) dotázaných se o vývoj situace vůbec nezajímala.

V našem speciálním výzkumu realizovaném v květnu a v první polovině června jsme respondentům položili stejnou otázku, pouze s mírně odlišnými možnostmi odpovědí (viz Poznámka 1). Situace v první a druhé polovině června se významně nelišila, oproti květnu, ale došlo k určitému poklesu zájmu české veřejnosti o toto téma, jež se promítlo především do poklesu podílu těch, kteří se rozhodně/velmi zajímají (o 8 procentních bodů) a naopak nárůstu podílu respondentů, které situace spíše (o 5 procentních bodů) nebo rozhodně/vůbec (o 4 procentní body) nezajímá.

Zájem o situaci ohledně šíření koronaviru je vyšší mezi ženami (zajímá se 80 % žen a 72 % mužů). Rozhodný zájem roste úměrně s věkem (nejčastěji tuto odpověď volili lidé starší 60 let, 37 % oproti 30 % u průměru populace). Obecně se pak o něco více zajímali lidé s vysokoškolským vzděláním.

Všech respondentů jsme se dále zeptali, zda oni sami měli na základě příznaků podezření, že mají onemocnění COVID-19.²

Graf 2: Měl/neměl podezření, že má onemocnění COVID-19 (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Desetina (10 %) respondentů červnového výzkumu uvedla, že měla na základě příznaků podezření, že má onemocnění COVID-19, přibližně devět desetin (89 %) pak takové podezření nemělo a zbývajících 1 % se nedokázalo k dané otázce vyjádřit. Také v předchozích speciálních výzkumech se podíl respondentů, kteří na základě příznaků měli podezření, že mají onemocnění COVID-19, pohyboval kolem úrovně jedné desetiny.

V míře podezření byly významné regionální rozdíly. Nejvíce těch, kteří toto podezření měli, se objevilo mezi obyvateli Jihomoravského, Plzeňského a Ústeckého kraje. Naopak nebyly zjištěny žádné významné rozdíly mezi muži a ženami, lidmi různého věku a vzdělání.

Na další otázku, která zjišťovala, zda respondent sám má nebo měl testem potvrzené onemocnění COVID-19³, kladně odpovědělo jen přibližně 0,5 % dotázaných.

V rámci červnového šetření byla respondentům znovu položena otázka, v jaké míře se obávají o vlastní zdraví a o zdraví svých blízkých.⁴ V našem speciálním výzkumu realizovaném v květnu a v první polovině června jsme respondentům položili stejnou otázku, aktuální výsledky i časové srovnání nabízí tabulka 1.

² Znění otázky: „Máte nebo jste měl na základě příznaků podezření, že máte onemocnění COVID-19?“ Možnosti odpovědí: Ano, měl jsem podezření; ne, nemě jsem podezření.

³ Znění otázky: „Máte nebo jste měl testem potvrzené onemocnění COVID-19?“ Možnosti odpovědí: Ano, ne.

⁴ Znění otázky: „Jak moc, pokud vůbec, se v souvislosti se šířením koronaviru obáváte: a) o vlastní zdraví, b) o zdraví svých blízkých, Varianty odpovědí: rozhodně se obávám, spíše se obávám, spíše se neobávám, rozhodně se neobávám.“

Tabulka 1: Míra obavy v souvislosti se šířením koronaviru (v %)

	Měsíc	Rozhodně se obává	Spíše se obává	Spíše se neobává	Rozhodně se neobává	Neví
O vlastní zdraví	květen (NS-speciál)	16	31	42	11	0
	1. polovina června (NS-speciál)	13	26	39	22	0
	2. polovina června	16	33	36	15	0
O zdraví blízkých	květen (NS-speciál)	37	39	20	3	1
	1. polovina června (NS-speciál)	32	36	24	8	0
	2. polovina června	26	38	27	8	1

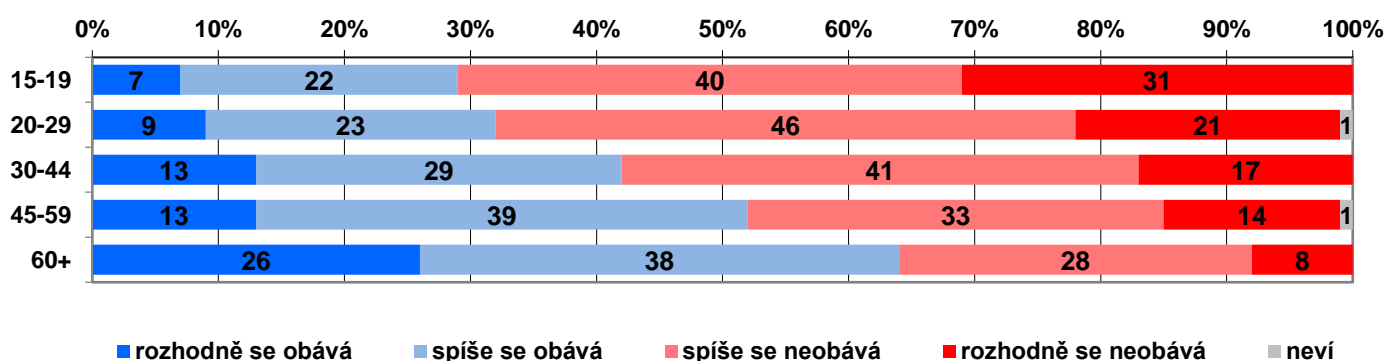
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor. Naše společnost – speciál červen 2020, 4. -. 17. 6. 2020, 1011 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI. Naše společnost – speciál květen 2020, 7. -. 23. 5. 2020, 1043 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Veřejnost se stále hodně obává o zdraví svých blízkých (64 % dotázaných, v tom 26 % rozhodně). V porovnání zejména s květnem a v případě rozhodných obav i první polovinou června ale tyto obavy poklesly. Zatímco v květnu se o zdraví svých blízkých obávaly více než tři čtvrtiny dotázaných (76 %, v tom 37 % rozhodně), v první polovině června to byly o něco více než dvě třetiny (68 %, v tom 32 % rozhodně) a v současném výzkumu vyslovily tyto obavy necelé dvě třetiny dotázaných (64 %, v tom rozhodně 26 %).

O vlastní zdraví se v souvislosti s šířením koronaviru obávala v druhé polovině června bezmála polovina českých občanů (49 %, v tom 16 % rozhodně), což je srovnatelné se situací v květnu, nicméně o 10 procentních bodů více než v první polovině června.

Podmíněnost obav o zdraví základními sociodemografickými charakteristikami není až tak významná, jak by se mohlo očekávat na základě veřejného diskurzu o koronavirové epidemii. Analýza potvrdila, že se u obav o vlastní zdraví v určité míře projevuje věk (ohrožená skupina seniorů versus neohrožená mladá generace), když s jeho růstem rostou i obavy o vlastní zdraví (viz graf 3).

Graf 3: Obava o vlastní zdraví podle věkových kohort (v %)

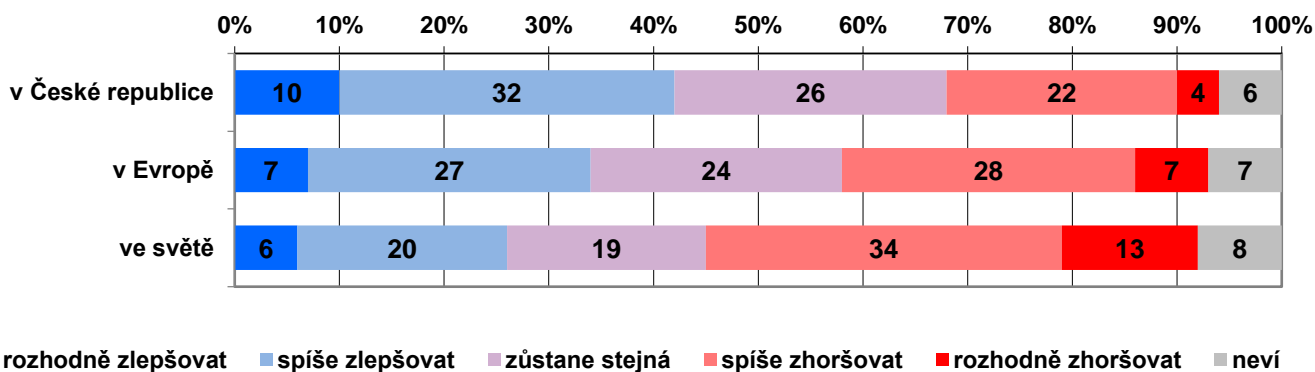

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Rozdíly v obavách o vlastní zdraví v souvislosti s šířením nového typu koronaviru panovaly také mezi muži a ženami. Ženy výrazně častěji uváděly, že se o své zdraví „rozhodně obávají“ (12 % muži, 20 % ženy), muži naopak častěji volili odpověď, že se „rozhodně neobávají“ (18 % muži, 12 % ženy). O něco vyšší míru obav pak šetření zaznamenalo u lidí se středním vzděláním bez maturity, nižší mezi vysokoškolsky vzdělanými. Z hlediska krajů jsme pak poněkud vyšší míru rozhodných obav zaznamenali v kraji Středočeském a Ústeckém.

Všech respondentů jsme se ve výzkumu dále zeptali, jak se situace v souvislosti s šířením nového typu koronaviru bude podle jejich názoru vyvíjet v dalších měsících, a to na úrovni České republiky, Evropy a celosvětově.⁵ Výsledky zachycuje graf 4.

Graf 4: Změna situace ohledně šíření koronaviru v příštích měsících (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, 20. 6. – 2. 7. 2020, 1013 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Co se týče vývoje situace ohledně šíření koronaviru v České republice, byly v druhé polovině června čeští občané mírně optimističtí, když přibližně dvě pětiny (42 %) očekávali zlepšení (v tom 10 % uvedlo, že se situace „rozhodnělepší“ a 32 %, že se „spíšelepší“), více než čtvrtina (26 %) se domnívala, že situace „zůstane stejná“ a další více než čtvrtina (26 %) očekávala zhoršení stávající situace (v tom 22 % se domnívalo, že se situace „spíše zhorší“ a 4 %, že se „rozhodně zhorší“). 6 % dotázaných na položenou otázku nedokázalo odpovědět a zvolilo možnost „nevím“.

Další vývoj situace ohledně šíření koronaviru v Evropě vnímala česká veřejnost poněkud rozporuplně, když více než třetina (34 %) očekávala její zlepšení, srovnatelný podíl občanů (35 %) se naopak obával jejího zhoršení a necelá čtvrtina (24 %) uvedla, že se podle jejich názoru situace v příštích měsících významně nezmění. Necelá desetina respondentů (7 %) zvolila odpověď „nevím“.

Předpokládaný vývoj situace ve světě je hodnocen spíše pesimisticky, když její zlepšení očekávala více než čtvrtina (26 %) českých občanů (v tom 6 % se domnívalo, že se situace „rozhodnělepší“ a 20 %, že se „spíšelepší“), zhruba pětina (19 %) si myslela, že situace „zůstane stejná“ a téměř polovina (47 %) očekávala, že se situace ještě zhorší (v tom 34 % se domnívalo, že se situace „spíše zhorší“ a 13 %, že se „rozhodně zhorší“). Necelá desetina (8 %) oslovených neuměla na položenou otázku odpovědět a zvolila možnost „nevím“.

Z podrobnější analýzy vyplynulo, že zlepšení stávající situace v České republice, v Evropě i ve světě očekávají častěji lidé, kteří se o současný vývoj situace ohledně šíření koronaviru vůbec nezajímají a současně se neobávají ani o své zdraví, ani o zdraví svých blízkých. Optimismus ohledně vývoje situace v ČR byl o něco častější mezi lidmi, kteří označili životní úroveň své domácnosti jako dobrou. V očekávaném vývoji situace kolem šíření koronaviru v České republice, v Evropě a ve světě se naopak neobjevily výraznější rozdíly mezi muži a ženami, lidmi různého věku ani vzdělání.

⁵ Znění otázky: „Myslíte si, že se situace ohledně šíření koronaviru bude v příštích měsících zhoršovat, nebo zlepšovat? a) V České republice, b) v Evropě, c) ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně zlepšovat, spíše zlepšovat, zůstane stejná, spíše zhoršovat, rozhodně zhoršovat.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v20-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>20. 6. - 2. 7. 2020</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS2, věk X NUTS2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1013</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>163</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>oz200721</i>
<i>Otázky:</i>	<i>KK.1, KK.2, KK.4, KK.20, KK.15</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>21. července 2020</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
